

**Uchwała nr 115/2017
z dnia 21 września 2017 r.
Senatu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi**

**w sprawie ustalenia wytycznych dla rad wydziałów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
do opracowania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych
i kursów dokształcających**

Na podstawie art. 62 ust. 1, w związku z art. 68 ust. 1 pkt 2 i 4, ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, ze zm.), w związku z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596, ze zm.), oraz na podstawie § 34 ust. 3 pkt 1a i § 38 pkt 3 Statutu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi z dnia 29 września 2011 r., ze zm., Senat Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, mając na uwadze konieczność ujednolicenia zasad opracowania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających, prowadzonych w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi, uchwała, co następuje:

**CZĘŚĆ I
PRZEPISY OGÓLNE**

§ 1

1. Uchwała określa wytyczne dla rad wydziałów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi do opracowania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych i kursów dokształcających oraz wprowadzania zmian w programach kształcenia.
2. Użyte w uchwale określenia oznaczają:
 - 1) **Uniwersytet** – Uniwersytet Medyczny w Łodzi;
 - 2) **wydział** – podstawową jednostkę organizacyjną Uniwersytetu;
 - 3) **Senat** – Senat Uniwersytetu;
 - 4) **studia** – prowadzone w Uniwersytecie studia wyższe, tj. studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie;
 - 5) **kierunek studiów** – wyodrębnioną część jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowaną w Uniwersytecie w sposób określony przez program kształcenia;
 - 6) **program kształcenia** – opis określonych przez Uniwersytet spójnych efektów kształcenia właściwych dla obszaru lub obszarów kształcenia, zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, oraz opis procesu kształcenia prowadzącego do osiągnięcia tych efektów, wraz z przypisanymi do poszczególnych modułów tego procesu punktami ECTS;
 - 7) **efekty kształcenia** – zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskiwanych w procesie kształcenia w systemie studiów wyższych, studiów podyplomowych i kursów dokształcających;
 - 8) **standardy kształcenia** – zbiór reguł kształcenia na kierunkach studiów: lekarskim, lekarsko-dentystycznym, farmacji, pielęgniarstwie, położnictwie i analityce medycznej, określonych we właściwych rozporządzeniach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wydanych na podstawie art. 9b ust. 1 i 1a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
 - 9) **moduł kształcenia** – grupę przedmiotów z przypisanymi zakładanymi efektami kształcenia, formami i metodami kształcenia, zapewniającymi osiągnięcie tych

efektów, liczbą punktów ECTS oraz określonymi sposobami weryfikacji osiągnięcia przez studenta lub słuchacza studiów podyplomowych zakładanych efektów kształcenia;

- 10) **przedmiot** – wyodrębnioną jednostkę w programie studiów obejmującą różne rodzaje zajęć dydaktycznych;
- 11) **sylabus** – przewodnik dydaktyczny przedmiotu, uwzględniający w szczególności treści programowe, formy prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia;
- 12) **ustawa** – ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym;
- 13) **ustawa o ZSK** – ustawę z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986);
- 14) **rozporządzenie** – rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów;
- 15) **Regulamin studiów** – Regulamin studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi (uchwała nr 54/2017 z dnia 23 marca 2017 r. Senatu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi).

CZĘŚĆ II STUDIA WYŻSZE

Rozdział 1 Uchwalanie programu kształcenia

§ 2

1. Studia w Uniwersytecie są prowadzone w ramach kierunku studiów.
2. Kierunek studiów jest realizowany w sposób określony przez program kształcenia, obejmujący opis zakładanych efektów kształcenia oraz program studiów, który stanowi opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia.
3. Efekty kształcenia dla kierunku studiów, określone przez radę wydziału odpowiednio do poziomu i profilu kształcenia, zatwierdza Senat.
4. Programy studiów, w tym plany studiów, dostosowane do efektów kształcenia, uchwalają, zgodnie z wytycznymi określonymi w niniejszej uchwale, rady wydziałów – po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego, w terminach określonych w Regulaminie studiów.
5. W przypadku kierunków: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa, położnictwa i analityki medycznej:
 - 1) uchwała Senatu w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia,
 - 2) programy studiów uchwalone przez rady wydziałów – uwzględniają standardy kształcenia.
6. W przypadku kierunków, o których mowa w ust. 5, wytyczne określone w niniejszej uchwale stosuje się w zakresie nieuregulowanym w standardach kształcenia.
7. Studia na kierunku, poziomie i profilu kształcenia mogą być prowadzone w języku polskim lub języku obcym.

Rozdział 2 Zasady opracowania programu kształcenia

1. Proces opracowania programu kształcenia

§ 3

W procesie opracowania programu kształcenia dla określonego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia należy uwzględnić:

- 1) związek kierunku studiów z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu;
- 2) potrzeby uzasadniające opracowanie nowego programu kształcenia;
- 3) wnioski z analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy, przeprowadzanej co najmniej raz na trzy lata;
- 4) wnioski z analizy wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu, przeprowadzanej nie rzadziej niż po trzech i pięciu latach od dnia ukończenia studiów;¹
- 5) wnioski z porównania opracowywanego programu z programami kształcenia kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie lub w innych uczelniach, obejmującymi zbliżone efekty kształcenia.

2. Dokumentacja programu kształcenia

§ 4

1. Dokumentacja programu kształcenia dla określonego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia obejmuje:
 - 1) ogólną charakterystykę studiów, w której określa się:
 - a) nazwę wydziału, kierunku studiów i specjalności,
 - b) koncepcję kształcenia, w szczególności:
 - przyporządkowanie kierunku studiów do obszaru lub obszarów kształcenia oraz określenie procentowego udziału liczby punktów ECTS określonych dla poszczególnych obszarów kształcenia w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia,
 - dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla kierunku studiów,
 - tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta,
 - c) poziom kształcenia,
 - d) profil kształcenia,
 - e) język, w którym będą prowadzone studia,
 - f) ogólne cele kształcenia na kierunku,
 - g) profil kandydata,
 - h) profil absolwenta,
 - i) związek kształcenia na kierunku z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu;
 - 2) opis zakładanych efektów kształcenia, który spełnia następujące wymagania:
 - a) jest spójny,
 - b) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do uzyskania określonych kwalifikacji,
 - c) uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia, określone w ustawie o ZSK, oraz charakterystyki drugiego stopnia, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy, w tym wybrane efekty kształcenia właściwe dla obszaru lub obszarów kształcenia, do których przyporządkowano kierunek studiów:
 - w przypadku studiów pierwszego stopnia – dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji,
 - w przypadku studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich – dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji,
 - d) uwzględnia efekty kształcenia w zakresie znajomości języka obcego,
 - e) w przypadku kierunków studiów, o których mowa w § 2 ust. 5, uwzględnia efekty kształcenia wskazane w standardach kształcenia;

¹ Nie dotyczy kierunków nowo utworzonych.

- 3) opis programu studiów, w którym określa się:
 - a) formę studiów,
 - b) czas trwania studiów (liczbę lat/semestrów),
 - c) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia,
 - d) przedmioty i moduły kształcenia,
 - e) sposoby weryfikacji i oceny osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
 - f) plan studiów,
 - g) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, oraz liczbę godzin tych zajęć,
 - h) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z:
 - obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych,
 - języka obcego,
 - przedmiotów obieralnych i zajęć fakultatywnych,
 - i) wymiar praktyk zawodowych, w tym liczbę godzin, oraz zasady i formę odbywania praktyk, a także liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk,
 - j) warunki ukończenia studiów (praca dyplomowa, egzamin dyplomowy, inne);
- 4) inne dokumenty istotne dla realizacji procesu kształcenia, w tym:
 - a) opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
 - b) analizę wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu,
 - c) analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
 - d) wykazy, umowy, porozumienia itp.
2. W związku z opracowaniem programu kształcenia dla określonego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia sporządza się sylabusy poszczególnych przedmiotów oraz matryce efektów kształcenia.
3. Dokumentację programu kształcenia, o której mowa w ust. 1 i 2, sporządza się z uwzględnieniem zasad określonych w niniejszej uchwale, według wzorów formularzy ustalonych przez Rektora w zarządzeniu.

3. Poziomy kształcenia i czas trwania studiów

§ 5

1. Studia w Uniwersytecie trwają co najmniej:
 - 1) studia pierwszego stopnia – sześć semestrów;
 - 2) studia drugiego stopnia – cztery semestry;
 - 3) jednolite studia magisterskie:
 - a) na kierunku lekarskim – dwanaście semestrów,
 - b) na kierunku farmacja – jedenaście semestrów,
 - c) na kierunkach: analityka medyczna, fizjoterapia i lekarsko-dentystycznym – dziesięć semestrów.
2. Studia niestacjonarne mogą trwać jeden lub dwa semestry dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne.

4. Profile kształcenia

§ 6

1. Studia w Uniwersytecie są prowadzone na kierunkach o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym.

2. Program studiów dla kierunku o profilu ogólnoakademickim obejmuje moduły kształcenia powiązane z prowadzonymi w Uniwersytecie badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z tym kierunkiem studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych.
3. Program studiów dla kierunku o profilu praktycznym obejmuje moduły kształcenia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, w tym umiejętności uzyskiwanych na zajęciach warsztatowych.
4. W programie studiów dla kierunku o profilu praktycznym uwzględnia się praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej trzech miesięcy. Nie jest wymagane uwzględnienie praktyk zawodowych w programie studiów dla kierunku o profilu ogólnoakademickim.
5. W przypadku gdy wydział prowadzi na danym kierunku i poziomie kształcenia studia o profilach ogólnoakademickim i praktycznym, opis zakładanych efektów kształcenia sporządza się odrębnie dla każdego profilu.

§ 7

1. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla kierunku o profilu praktycznym, są prowadzone:
 - 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej;
 - 2) w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów czynności praktycznych;
 - 3) przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uniwersyteciem, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć.
2. Zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie tej dyscypliny.
3. Zajęcia na kierunku lekarskim z zakresu nauk klinicznych związanych z określoną specjalnością w zakresie nauk medycznych są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy, prawo wykonywania zawodu lekarza oraz specjalizację lekarską odpowiadającą nauczanym efektom kształcenia przy współudziale osób posiadających dorobek naukowy lub doświadczenie kliniczne właściwe dla nauczanym efektów kształcenia.
4. Na kierunku pielęgniarstwo oraz kierunku położnictwo zajęcia:
 - 1) z zakresu odpowiednio podstaw opieki pielęgniarstwa lub podstaw opieki położniczej,
 - 2) z zakresu opieki specjalistycznej,
 - 3) praktyczne
 – są prowadzone przez nauczycieli akademickich spełniających wymagania określone w standardach kształcenia.

5. Formy studiów

§ 8

1. Studia w Uniwersytecie są prowadzone w formie stacjonarnej lub niestacjonarnej.
2. Na studiach stacjonarnych co najmniej połowa programu studiów jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.
3. Zajęciami dydaktycznymi wymagającymi bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów są w szczególności: wykłady, ćwiczenia, seminaria, zajęcia kliniczne, zajęcia praktyczne, praktyki zawodowe.

4. Program studiów stacjonarnych uwzględnia zajęcia z wychowania fizycznego.
5. W przypadku gdy wydział prowadzi na danym kierunku, poziomie i profilu kształcenia studia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej, proces kształcenia umożliwia uzyskanie takich samych efektów kształcenia na każdej z tych form studiów.

6. Liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia

§ 9

1. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez Uniwersytet zgodnie z planem studiów oraz indywidualną pracę studenta.
2. W celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów student Uniwersytetu jest obowiązany uzyskać co najmniej następującą liczbę punktów ECTS:
 - 1) na studiach pierwszego stopnia – 180 punktów ECTS;
 - 2) na studiach drugiego stopnia – 120 punktów ECTS;
 - 3) na jednolitych studiach magisterskich trwających:
 - a) dziesięć semestrów – 300 punktów ECTS,
 - b) jedenaście semestrów – 330 punktów ECTS,
 - c) dwanaście semestrów – 360 punktów ECTS.
3. Ustalając liczbę punktów ECTS dla przedmiotu, należy uwzględnić liczbę godzin zajęć dydaktycznych, samodzielnej bieżącej pracy studenta, wymagającej bieżącego weryfikowania przez nauczyciela akademickiego, oraz liczbę godzin pracy studenta związanej z przygotowaniem do zaliczenia lub egzaminu; można także uwzględnić egzaminy, zaliczenia oraz konsultacje prowadzone przez nauczycieli akademickich.
4. Punkty ECTS przyznaje się za:
 - 1) zaliczenie przedmiotu przewidzianego w programie studiów, w tym praktyk zawodowych, z zastrzeżeniem § 13 ust. 6;
 - 2) przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego.

7. Moduły kształcenia

§ 10

Zdefiniowanie modułu kształcenia w programie studiów wymaga określenia dla tego modułu, w tym dla składających się na niego przedmiotów:

- 1) celów kształcenia;
- 2) efektów kształcenia zgodnych z efektami kształcenia określonymi w programie kształcenia dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia, obejmujących wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne;
- 3) treści programowych;
- 4) form i metod kształcenia adekwatnych do zakładanych efektów kształcenia;
- 5) zadań przewidzianych dla studentów;
- 6) nakładu pracy studenta, niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia;
- 7) liczby punktów ECTS;
- 8) sposobów weryfikacji i oceny osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia.

8. Plan studiów

§ 11

1. Plan studiów określa:
 - 1) przyporządkowanie przedmiotów do poszczególnych semestrów studiów, wraz

- z przypisaniem do każdego z przedmiotów liczby punktów ECTS;
 - 2) rodzaje prowadzonych zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów i ich wymiar;
 - 3) formy zaliczania przedmiotów;
 - 4) wymiar praktyk zawodowych – jeżeli przewiduje je program studiów;
 - 5) liczbę punktów ECTS wymaganą do zaliczenia semestru studiów.
2. Plan studiów może zawierać również inne elementy, wynikające ze specyfiki danego kierunku studiów.
 3. W przypadku prowadzenia studiów w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w ramach tego samego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, plan studiów należy opracować odrębnie dla każdej z tych form.

9. Praktyki zawodowe

§ 12

1. Program studiów określa zasady i formy odbywania praktyk zawodowych, uwzględniając odrębne przepisy dla poszczególnych uprawnień zawodowych, a w szczególności:
 - 1) wskazuje cel praktyk;
 - 2) przewiduje odpowiedni wymiar praktyk oraz terminy ich realizacji;
 - 3) wskazuje efekty kształcenia właściwe dla praktyk;
 - 4) wskazuje sposoby weryfikowania i oceny osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia, określonych dla praktyk, oraz warunki zaliczania praktyk;
 - 5) przyporządkowuje praktykom punkty ECTS.
2. Praktyki zawodowe, w wymiarze określonym w programie studiów, odbywają się w jednostkach umożliwiających osiągnięcie celów praktyk, w szczególności w jednostkach wykonujących działalność leczniczą, jednostkach naukowo-badawczych lub instytucjach publicznych.

10. Wskaźniki ilościowe dotyczące programu studiów

§ 13

1. Liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów dla roku studiów wynosi 60; zalecany jest równomierny podział tej liczby na dwa semestry.
2. Program studiów powinien umożliwiać studentowi wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS, w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia.
3. Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych, wynosi 5 punktów ECTS.
4. Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać, aby osiągnąć efekty kształcenia w zakresie ochrony własności intelektualnej, wynosi 1 pkt ECTS na każdym poziomie kształcenia.
5. Minimalna liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego na studiach pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich wynosi 60.
6. Program studiów powinien przewidywać obowiązek zaliczenia zajęć z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) oraz przysposobienia bibliotecznego. Zajęciom z wychowania fizycznego, BHP i przysposobienia bibliotecznego nie przypisuje się punktów ECTS.

§ 14

1. W programach studiów należy uwzględnić konieczność uzyskania przez studenta efektów kształcenia w zakresie umiejętności komunikowania się w języku obcym, obejmujących dziedziny nauki i dyscypliny naukowe właściwe dla danego kierunku studiów i zgodnych z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, przy czym

należy przyjąć, że:

- 1) w przypadku studiów pierwszego stopnia – efekty kształcenia w zakresie umiejętności językowych odpowiadają poziomowi B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego;
- 2) w przypadku studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich – efekty kształcenia w zakresie umiejętności językowych odpowiadają poziomowi B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
2. Minimalna liczba godzin zajęć i punktów ECTS w zakresie nauki języków obcych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wynosi:
 - 1) w przypadku studiów pierwszego stopnia – 120 godzin i 4 punkty ECTS;
 - 2) w przypadku studiów drugiego stopnia – 60 godzin i 2 punkty ECTS;
 - 3) w przypadku jednolitych studiów magisterskich – 180 godzin i 6 punktów ECTS.
3. Nauka języków obcych w Uniwersytecie jest prowadzona:
 - 1) na studiach pierwszego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich – od pierwszego lub drugiego roku studiów;
 - 2) na studiach drugiego stopnia – od pierwszego roku studiów.
4. Na jednolitych studiach magisterskich i studiach drugiego stopnia program studiów przewiduje obowiązek zaliczenia jednego przedmiotu w języku obcym, realizowanego w wymiarze co najmniej 30 godzin, z tym że obowiązek ten dotyczy zaliczenia innego przedmiotu niż zajęcia w zakresie nauki języka obcego.

Rozdział 3 **Zmiany w programie kształcenia**

§ 15

1. Wydział, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy, prowadzący kierunek studiów, w celu doskonalenia programu kształcenia może dokonywać w nim zmian.
2. Wydział, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy, może – w ramach posiadanego uprawnienia do prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia – dokonywać zmian:
 - 1) zajęć, za które student może uzyskać łącznie do 50% punktów ECTS, określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego decyzji o nadaniu tego uprawnienia;
 - 2) łącznie do 30% ogólnej liczby zakładanych efektów kształcenia określonych przez Senat, aktualnych na dzień wydania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego decyzji o nadaniu tego uprawnienia.
3. Zmiany, o których mowa w ust. 1 i 2, są wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia.

§ 16

1. Wydział może dokonywać w programie kształcenia również zmian:
 - 1) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe, a także form i metod prowadzenia zajęć;
 - 2) koniecznych do:
 - a) usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną,
 - b) dostosowania programu kształcenia do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.
2. Zmiany w programach kształcenia, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.

§ 17

1. Zmiany efektów kształcenia wymagają zatwierdzenia przez Senat.
2. Do zmian w programach kształcenia stosuje się zasady określone w § 2 ust. 4, z tym że zmiany wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia są ogłaszane co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, którego dotyczą.

CZĘŚĆ III

STUDIA PODYPLOMOWE I KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE

Rozdział 1

Studia podyplomowe

1. Uchwalanie programu kształcenia

§ 18

1. Studia podyplomowe w Uniwersytecie są prowadzone w sposób określony przez program kształcenia, obejmujący opis zakładanych efektów kształcenia oraz program studiów.
2. Rada wydziału prowadzącego studia podyplomowe określa dla tych studiów efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikowania i dokumentowania.
3. Efekty kształcenia dla studiów podyplomowych zatwierdza Senat.
4. Programy studiów podyplomowych, w tym plany studiów, uchwalają rady wydziałów zgodnie z wytycznymi określonymi w niniejszej uchwale.

§ 19

1. Studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry.
2. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 30 punktów ECTS.

2. Zasady opracowania programu kształcenia

§ 20

W procesie opracowania programu kształcenia dla studiów podyplomowych należy uwzględnić:

- 1) związek studiów z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu;
- 2) wnioski z analizy potrzeb rynku pracy.

§ 21

1. Dokumentacja programu kształcenia studiów podyplomowych obejmuje:
 - 1) ogólną charakterystykę studiów podyplomowych, w której określa się:
 - a) nazwę wydziału oraz nazwę studiów podyplomowych,
 - b) obszar lub obszary kształcenia, do których przyporządkowane są studia podyplomowe,
 - c) język, w którym będą prowadzone studia podyplomowe,
 - d) związek studiów z misją i strategią Uniwersytetu,
 - e) ogólne cele kształcenia,
 - f) profil kandydata oraz szczegółowe warunki i tryb rekrutacji na studia,
 - g) profil absolwenta,
 - h) imię i nazwisko oraz stopień lub tytuł naukowy kierownika studiów podyplomowych,
 - i) informacje dla słuchaczy;
 - 2) opis zakładanych efektów kształcenia, który spełnia następujące wymagania:
 - a) jest spójny,

- b) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, niezbędne do uzyskania kwalifikacji podyplomowych,
- c) uwzględnia ogólne charakterystyki efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji;
- 3) opis programu studiów podyplomowych, w którym określa się:
 - a) liczbę semestrów,
 - b) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających studiom podyplomowym,
 - c) moduły kształcenia,
 - d) sposoby weryfikacji i oceny osiągania przez słuchacza zakładanych efektów kształcenia,
 - e) plan studiów podyplomowych określający:
 - przyporządkowanie modułów do poszczególnych semestrów studiów, wraz z przypisaniem do każdego z nich liczby punktów ECTS,
 - rodzaje prowadzonych zajęć w ramach poszczególnych modułów oraz ich wymiar,
 - formy zaliczania modułów,
 - f) warunki ukończenia studiów podyplomowych;
- 4) inne dokumenty istotne dla realizacji procesu kształcenia, w tym:
 - a) opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
 - b) analizę potrzeb rynku pracy,
 - c) wykazy, umowy, porozumienia itp.
- 2. W związku z opracowaniem programu kształcenia dla studiów podyplomowych sporządza się sylabusy poszczególnych modułów kształcenia oraz matryce efektów kształcenia.
- 3. Dokumentacja programu kształcenia studiów podyplomowych, o której mowa w ust. 1 i 2, jest sporządzana według wzorów określonych przez Rektora w zarządzeniu.

§ 22

1. Zmiany w programach kształcenia studiów podyplomowych są wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia.
2. Zmiany efektów kształcenia wymagają zatwierdzenia przez Senat.

Rozdział 2 **Kursy doksztalcające**

1. Uchwalanie programu kształcenia

§ 23

1. Kursy doksztalcające w Uniwersytecie są prowadzone w sposób określony przez programy kształcenia, obejmujące opisy zakładanych efektów kształcenia oraz programy kursów.
2. Rada wydziału prowadzącego kurs doksztalcający określa dla tego kursu efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji i dokumentacji.
3. Programy kursów doksztalcających uchwalają rady wydziałów zgodnie z wytycznymi określonymi w niniejszej uchwale.
4. Program kursu doksztalcającego obejmuje co najmniej 30 godzin zajęć.

2. Zasady opracowania programu kształcenia

§ 24

1. Dokumentacja programu kształcenia kursu doksztalcającego obejmuje:

- 1) ogólną charakterystykę kursu, w której określa się:
 - a) nazwę wydziału oraz nazwę kursu dokształcającego,
 - b) obszar kształcenia lub obszary kształcenia, do których przyporządkowany jest kurs dokształcający,
 - c) język, w którym będzie prowadzony kurs,
 - d) związek kształcenia na kursie z misją i strategią Uniwersytetu,
 - e) ogólne cele kształcenia,
 - f) profil kandydata,
 - g) profil absolwenta,
 - h) imię i nazwisko oraz stopień lub tytuł naukowy kierownika kursu,
 - i) informacje dla uczestników kursu;
 - 2) opis zakładanych efektów kształcenia, który spełnia następujące wymagania:
 - a) jest spójny,
 - b) obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskiwane przez uczestników kursu w procesie kształcenia;
 - 3) opis programu kursu, w którym określa się:
 - a) czas trwania kursu,
 - b) rodzaje prowadzonych zajęć,
 - c) plan kursu,
 - d) warunki ukończenia kursu;
 - 4) inne dokumenty istotne dla realizacji procesu kształcenia, w tym opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.
2. W związku z opracowaniem programu kształcenia dla kursu dokształcającego można przygotować także matrycę efektów kształcenia.
 3. Dokumentacja programu kształcenia kursu dokształcającego, o której mowa w ust. 1 i 2, jest sporządzana według wzorów określonych przez Rektora w zarządzeniu.

§ 25

Zmiany w programach kształcenia kursów dokształcających są wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia.

CZĘŚĆ IV PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

§ 26

W przypadku prowadzenia w Uniwersytecie, na zasadach określonych w ustawie:

- 1) indywidualnych studiów międzyobszarowych,
 - 2) kierunków studiów interdyscyplinarnych, prowadzonych wspólnie z podstawowymi jednostkami organizacyjnymi innych uczelni,
 - 3) kierunków studiów prowadzonych wspólnie z innymi uczelniami i instytucjami naukowymi, w tym z udziałem zagranicznych uczelni i instytucji naukowych,
 - 4) studiów o profilu praktycznym, prowadzonych z udziałem podmiotów gospodarczych,
 - 5) studiów prowadzonych we współpracy z organem nadającym uprawnienie do wykonywania zawodu, organem przeprowadzającym postępowanie egzaminacyjne w ramach uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu, organem samorządu zawodowego, organizacją gospodarczą lub organem rejestrowym
- do opracowania i zmiany programów kształcenia dla tych studiów przepisy niniejszej uchwały stosuje się odpowiednio.

§ 27

1. Programy kształcenia, w tym zawarte w nich opisy efektów kształcenia zatwierdzone

przez Senat dla kierunków studiów utworzonych przed dniem 1 października 2016 r., oparte na:

- 1) Krajowych Ramach Kwalifikacji określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520),
- 2) wzorcowych efektach kształcenia określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1273, ze zm.)
– pozostają w mocy.
2. Programy kształcenia, w tym zawarte w nich opisy efektów kształcenia zatwierdzone przez Senat dla kierunków studiów utworzonych po dniu 1 października 2016 r., a przed wejściem w życie niniejszej uchwały, pozostają w mocy.
3. Do zmiany programów kształcenia, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się przepisy niniejszej uchwały.

§ 28

Programy kształcenia studiów podyplomowych i kursów dokształcających opracowane dla cykli kształcenia rozpoczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej uchwały pozostają w mocy.

§ 29

1. Traci moc uchwała nr 13/2012 z dnia 25 września 2012 r. Senatu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych do projektowania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi, ze zm., z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, zachowuje moc w zakresie regulacji dotyczących studiów doktoranckich do dnia wejścia w życie uchwały Senatu w sprawie wytycznych dla rad wydziałów do opracowania programów kształcenia dla studiów doktoranckich.

§ 30

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 października 2017 r.

REKTOR: *prof. dr hab. n. med. Radzisław Kordek*

Otrzymują:

- jednostki organizacyjne wg rozdzielnika
- intranet/BIP